

Αντεπίθεση της Εμπορικής Τράπεζας με το σχέδιο «Πήγασος»

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ **ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ** ΑΝΑΛΥΕΙ ΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΙΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΝΕΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΣΤΗ ΛΙΑΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ

Στον Χάρη Σαββίδη

Ένας από τους πρωτεργάτες της πορείας της ελληνικής οικονομίας προς τη ζώνη του ευρώ. Ο καθηγητής Γιάννης Στουρνάρας, επικεφαλής πλέον της Εμπορικής κατάφερε μέσα σε ελάχιστο χρόνο να αλλάξει τη μορφή της τράπεζας, υλοποιώντας με ταχύτατους ρυθμούς ένα σχέδιο εκσυγχρονισμού και προσαρμογής της στις νέες απαιτήσεις του ανταγωνισμού. Ταυτόχρονα, ως πρόεδρος του Ομίλου Προβληματισμού για τον Εκσυγχρονισμό της Κοινωνίας (ΟΠΕΚ), μιας από τις κορυφαίες στην Ελλάδα «δεξαμενές σκέψης» συνεχίζει να ασχολείται με την «παργαγή ιδεών».

Πώς εξελίσσεται η συνεργασία με τους Γάλλους εταίρους της Credit Agricole;

Τον προσεχή Οκτώβριο συμπληρώνονται δύο χρόνια από την υπογραφή της συμφωνίας με την Credit Agricole (C.A.) και η μέχρι τώρα εμπειρία είναι έντονα θετική. Οι τρεις επιμέρους συνεργασίες που είχαμε συμφωνήσει υλοποιήθηκαν. Οι εταιρίες έχουν στηθεί, λειτουργούν και διαθέτουν προϊόντα, και μάλιστα ήδη οι τραπεζοασφάλειες συμπλήρωσαν πάνω από 1.000 συμβόλαια. Πρόσφατα προχωρήσαμε και σε μια τέταρτη συμφωνία, για τη δημιουργία κοινής εταιρίας χρηματοοικονομικών υπηρεσιών στο χώρο της καταναλωτικής πίστης μέσω σημείων πώλησης. Αυτή θα ξεκινήσει το Μάιο του 2003 και θα λέγεται CreditCom (Εμπορική Πίστη). Όλα αυτά τα προϊόντα θα εμπλουτίσουν το «οπλοστάσιο» της Εμπο-

ρικής και θα αυξήσουν τα πωλούμενα προϊόντα ανά πελάτη.

Πέρα από τις νέες εταιρίες, μεγάλη σημασία έχει και η συνεργασία στο εσωτερικό της τράπεζας, σε τομείς όπως η διαχείριση κινδύνων, η κατάρτιση και παρακολούθηση εκτέλεσης προϋπολογισμών, η διαχείριση ενεργητικού και παθητικού. Στους τομείς αυτούς η C.A. έχει μεγάλη εξειδίκευση. Γενικά πιστεύω ότι είναι μια συμμαχία πρωτοποριακή για τα δεδομένα της χώρας μας και τη θεωρώ φυσική συνέπεια της ένταξης της οικονομίας στην ευρωζώνη. Πιστεύω ότι αντίστοιχες συνεργασίες θα δούμε στο μέλλον και από άλλες ελληνικές τράπεζες.

Τα βασικά μας μεγέθη κινούνται με περίπου διπλάσιους ρυθμούς σε σχέση με τον Οκτώβριο του 2000 — περίπου 40% αύξηση χορηγήσεων στη λιανική τραπεζική

Οι επόμενες κινήσεις της Εμπορικής θα είναι στο χώρο της λιανικής τραπεζικής, όπου και εστιάζεται η δραστηριοποίηση της C.A.;

Πράγματι, εκεί επικεντρώνεται πλέον το ενδιαφέρον μας. Άλλωστε στο πεδίο αυτό εστιάζουν τις προσπάθειές τους και οι περισσότερες άλλες μεγάλες τράπεζες. Εμείς ξεκινήσαμε προ διετίας ένα τετραετές πρόγραμμα αναδιάρθρωσης (πρόσφατα του δώσαμε τη συμβολική ονομασία «Πήγασος»), με στόχο να γίνει η Εμπορική μια σύγ-

χρονη, ευέλικτη τράπεζα στο χώρο της λιανικής τραπεζικής. Πρόκειται για σχέδια που αφορούν από την εταιρική μας ταυτότητα και την αλλαγή της μορφής των καταστημάτων μέχρι την απλοποίηση διαδικασιών και τα εναλλακτικά δίκτυα. Τα πρώτα αποτελέσματα ήδη φαίνονται αφού τα βασικά μας μεγέθη κινούνται με περίπου διπλάσιους ρυθμούς σε σχέση με τον Οκτώβριο του 2000 (περίπου 40% αύξηση χορηγήσεων στη λιανική τραπεζική).

Η βελτίωση αυτή δεν καταγράφεται όμως στα αποτελέσματα της τράπεζας...

Φέτος θα δούμε βελτίωση των αποτελεσμάτων από αυτό που λέμε βασικές τραπεζικές εργασίες (core banking), πλην όμως οι υπαξίες από το Χρηματιστήριο και τις συμμετοχές μας, η εξάλειψη των κεφαλαιακών κερδών από τα ομόλογα και το κόστος της συγχώνευσης και εξυγίανσης του Φοίνικα – Metrolife που επηρεάζει τα ενοποιημένα αποτελέσματα του ομίλου, θα περιορίσουν σημαντικά την τελική κερδοφορία σε σχέση με πέρυσι. Άρα θα περιμένουμε το 2003 για να καταγραφεί αύξηση των συνολικών κερδών.

Στη λιανική τραπεζική, πέραν του όποιου συγκριτικού πλεονεκτήματος που έχετε, υπάρχουν και σημαντικά περιθώρια επιτοκιακού κέρδους. Ήταν και αυτός ένας λόγος που επιλέξατε να δραστηριοποιηθείτε στο συγκεκριμένο κλάδο;

Στη λιανική τραπεζική υπάρχουν σημαντικά περιθώρια επιτοκιακού κέρδους, τα οποία βέβαια σταδιακά θα περιορίζονται, καθώς εντείνεται ο ανταγωνισμός. Όμως το καθαρό εισόδημα από τόκους θα συνεχίσει να αυξάνεται με σταθερά υψηλότερους ρυθμούς από την υπόλοιπη Ευρώπη, επειδή οι όγκοι χορηγήσεων και άλλων τραπεζικών εργασιών θα συνεχίσουν να αυξάνονται με σχετικά υψηλούς ρυθμούς, αφού τα τραπεζικά μεγέθη ως ποσοστό του ΑΕΠ υπολείπονται σημαντικά του ευρωπαϊκού μέσου όρου αλλά και το ονομαστικό ΑΕΠ προβλέπεται ότι θα συνεχίσει να αυξάνεται με σημαντικά υψηλότερους ρυθμούς απ' ό,τι στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Έχει ολοκληρωθεί η απεμπλοκή του κράτους από τον τραπεζικό κλάδο;

Βαίνουμε προς ένα νέο σημείο ισορροπίας όπου το κράτος θα έχει σημαντικά μικρότερο ρόλο στις τράπεζες. Κυρίως θα εποπτεύει, μέσω της Τράπεζας της Ελλάδος, και παράλληλα θα διατηρήσει κάποιους ειδικούς πιστωτικούς οργανισμούς. Από τις εμπορικές τράπεζες, όμως, θα αποχωρήσει πλήρως η κεντρική κυβέρνηση. Τα ασφαλιστικά ταμεία δεν μπορεί βέβαια να τα υποχρεώσει κάποιος να εγκαταλείψουν τοποθετήσεις που επιλέγουν για καθαρά επενδυτικούς λόγους. Αυτό πουθενά δεν συμβαίνει και άλλωστε κανείς δεν θα το ήθελε. Πάντως σε καμία περίπτωση η Εμπορική δεν είναι πλέον κρατική τράπεζα. Η κεντρική κυ-

βέρνηση δεν έχει πλέον παρά ελάχιστες μετοχές, και μένουν μόνο το Ταχυδρομικό Ταμειτήριο (που πιθανόν να πουλήσει το 9,5% που διατηρεί - όπως γνωρίζετε η C.A. έχει δικαίωμα πρώτης άρνησης στο ποσοστό αυτό) και ορισμένα ασφαλιστικά ταμεία. Σαφώς και δεν είμαστε πλέον κρατική τράπεζα, ούτε από πλευράς τύπων ούτε από πλευράς ουσίας.

Ας επιστρέψουμε λίγο στην προηγούμενη θέση σας, στο υπουργείο Εθνικής Οικονομίας. Είχατε παίξει πρωταγωνιστικό ρόλο στην προσπάθεια ένταξης της ελληνικής οικονομίας στην ευρωζώνη, που αρχικώς θεωρήθηκε αδύνατη και τελικά αντιμετώπιστηκε ως περίπου νομοτελειακή. Τι μεσολάβησε;

Έξι χρόνια συνεπούς προσπάθειας κυρίως στο δημοσιονομικό τομέα με παράλληλη ανταπόκριση από τον ιδιωτικό τομέα και τα συνδικάτα. Η μεγαλύτερη αλλαγή που έγινε ήταν στη φιλοσοφία. Ελάχιστοι πλέον πιστεύουν ότι μπορούμε να έχουμε ανάπτυξη χωρίς νομισματική και δημοσιονομική σταθερότητα. Η αλλαγή της νοοτροπίας ήταν εξαιρετικά δύσκολη, ιδιαίτερα όσον αφορά στην αλλαγή της κατεστημένης φιλοσοφίας των πολιτικών κομμάτων.

Σημαντικό ρόλο έπαιξε και η μεταβολή της εικόνας που έχουν για μας οι ξένοι και από εκεί εμφανίστηκαν οι πρώτες θετικές ενδείξεις. Θυμάμαι ακόμη, δύο μέρες αφού έγινα πρόεδρος του Συμβουλίου Οικονομι-

η συνέντευξη του μήνα

κών Εμπειρογνομόνων (το 1994) με πήρε τηλέφωνο η υπεύθυνη για την Ελλάδα του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου. Μόλις είχαμε απελευθερώσει την κίνηση κεφαλαίων, και από το ΔΝΤ ρωτούσαν «γιατί δεν υποτιμάτε τη δραχμή;» «Μα αν υποτιμήσουμε θα έχουμε προβλήματα στον πληθωρισμό, αφού οι μισθοί ανταποκρίνονται σχεδόν αμέσως», της απάντησα. Εκείνη επέμεινε ότι δεν θα καταφέρουμε τίποτα. Μετά από μερικά χρόνια το ΔΝΤ θεωρούσε την Ελλάδα ως υπόδειγμα στην αντιμετώπιση πιέσεων ανεπιθύμητης υποτίμησης.

Όσα οφέλη προσδοκούσατε από την ένταξη τα βλέπετε να υλοποιούνται;

Χωρίς αμφιβολία. Ένα πράγμα θα σας πω, που είναι ίσως η σημαντικότερη μορφή κοινωνικής πολιτικής αλλά δεν το έχει ίσως συνειδητοποιήσει ακόμα η κοινή γνώμη: τα επιτόκια. Επί δεκαετίες, με τα επιτόκια στο 20% και 25% ήταν εξαιρετικά δύσκολο να αποκτήσει κανείς σπίτι, ή να κάνει ένας επιχειρη-

ματίας μία επικερδή επένδυση. Τώρα που τα στεγαστικά επιτόκια βρίσκονται στο 5,5%, ένα νέο ζευγάρι μπορεί να αποκτήσει ένα σπίτι αρκετά υψηλών προδιαγραφών. Επιπλέον, υπάρχει σημαντική εξοικονόμηση πόρων από τους τόκους του δημόσιου χρέους, που μπορούν να διατεθούν υπέρ της ανάπτυξης και της ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής. Παράλληλα, δημιουργείται ένα ευσταθές μακροοικονομικό περιβάλλον, με χαμηλό πληθωρισμό, χωρίς συναλλαγματικούς κινδύνους και υψηλή ανάπτυξη. Πρόκειται για γεγονός, τη σημασία των οποίων θα αντιλαμβανόμαστε όσο περνά ο χρόνος. Κι αυτό γιατί η σταθερότητα φέρνει επενδύσεις, και άρα ανάπτυξη, που οδηγεί σε αύξηση της απασχόλησης και των εισοδημάτων. Διαψεύδεται έτσι η αντίληψη ότι η νομισματική σταθερότητα στραγγαλίζει την ανάπτυξη. Ίσα – ίσα, τις προηγούμενες δεκαετίες που ακολουθήσαμε επεκτατική πολιτική είχαμε χαμηλότερες αναπτυξιακές επιδόσεις. Τώρα έχουμε ρυθμούς ανάπτυξης διπλάσιους και

Πρέπει οι συνδικαλιστές να καταλάβουν ότι το μέλλον τους επιφυλάσσει δυσάρεστες εκπλήξεις αν δεν γίνουν περισσότερο εξωστρεφείς και δεν δουν τα συμφέροντά τους σε μια μακροπρόθεσμη προοπτική

τριπλάσιους από ό,τι η υπόλοιπη Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τα μεγάλα διαρθρωτικά προβλήματα, όμως, παραμένουν...

Ναι, αλλά σταδιακά εξαλείφονται. Είναι γεγονός ότι είμαστε πίσω σε ορισμένους τομείς – π.χ. στη γραφειοκρατία. Δεν διευκολύνεται ο επενδυτής, είτε Έλληνας είτε ξένος. Υπάρχουν διάφορα εμπόδια, πίσω από τα οποία βρίσκουμε πάντα κάποιον μανδρίνο που δεν θέλει να χάσει τα προνόμια που έχει. Όταν ιδρύσαμε στο υπουργείο Εθνικής Οικονομίας το Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων, οι μεγαλύτερες αντιδράσεις ήταν μέσα από τα υπουργεία — ακόμη και από το ίδιο το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας που το ίδρυσε.

Ένα άλλο πρόβλημα προκύπτει από ορισμένα συνδικάτα, που σε ορισμένους τομείς αδυνατούν να δουν ακόμη και το ίδιο τους το συμφέρον. Οχυρώνονται πίσω από τα λεγόμενα «κεκτημένα δικαιώματα», που ίσως δικαιολογούνταν σε άλλες εποχές, και εμποδίζουν αλλαγές που θα φέρουν ανάπτυξη, και άρα θέσεις εργασίας. Πρέπει οι ίδιοι οι συνδικαλιστές να καταλάβουν ότι το μέλλον τους επιφυλάσσει δυσάρεστες εκπλήξεις αν δεν γίνουν περισσότερο εξωστρεφείς και δεν δουν τα συμφέροντά τους σε μια μακροπρόθεσμη προοπτική.

Μπροστά μας έχουμε σημαντικά θέματα, όπως π.χ. το ασφαλιστικό των τραπεζών — ένα μεγάλο θέμα που ακόμη δεν έχει ανοί-

Τα θεμελιώδη μεγέθη της ευρωπαϊκής και της αμερικανικής οικονομίας υπαγορεύουν περαιτέρω ενδυνάμωση του ευρώ

ξει. Ο νέος νόμος έθεσε ένα πλαίσιο, αλλά μπροστά μας έχουμε πολύ δρόμο. Και όσο καθυστερούμε τις μεταρρυθμίσεις, τόσο μένουμε πίσω σε επίπεδο ανταγωνιστικότητας.

Εδώ υπάρχει και ένα άλλο ζήτημα, ηθικής βάσης – αυτό που στην ακαδημαϊκή κοινότητα αποκαλούμε πρόβλημα «των μέσα και των έξω» (σ.σ.: insiders – outsiders problem). Σήμερα στην Ελλάδα τους ανέργους δεν τους εκπροσωπεί κανείς στις συλλογικές διαπραγματεύσεις. Οι διαρθρωτικές αλλαγές, διευρύνοντας τις ευκαιρίες αξιοποίησης του εργατικού δυναμικού, εξαλείφουν σε μεγάλο βαθμό αυτόν τον διαχωρισμό.

Η σημαντικότερη διαρθρωτική αλλαγή αφορά την υιοθέτηση μιας νέας, εξωστρεφούς νοοτροπίας. Πρέπει να μάθουμε να συνδυάζουμε το προσωπικό με το κοινωνικό συμφέρον. Χρειάζονται πάνω από όλα αλλαγές σε επίπεδο νοοτροπίας και αξιών.

Μιλάτε δηλαδή για μια ευρύτερη μορφή μεταρρυθμίσεων. Θα μπορούσαμε, για παράδειγμα, να εντάξουμε στις αλλαγές τις πρόσφατες εξελίξεις στο «μέτωπο» της τρομοκρατίας;

Νομίζω, ναι. Είδαμε έναν επαγγελματισμό από την πλευρά της αστυνομίας που ξάφνιασε ευχάριστα. Και θα δείτε πως αυτό θα έχει σημαντικές θετικές επιπτώσεις και στην οικονομία. Με όποιον ξένο επενδυτή και αν μιλούσες σου έθετε το ζήτημα της τρομοκρατίας — κάτι που βέβαια ήταν άδικο αν σκεφτεί κανείς τι συμβαίνει σε άλλες χώρες.

Πρέπει να αλλάξουμε αλλά και να πείσουμε ότι έχουμε αλλάξει.

Η αλλαγή νοοτροπίας μπορεί να γίνει στα πλαίσια του παρόντος πολιτικού σκηνικού ή απαιτείται κάποια ανασύνθεση;

Πιστεύω ότι το σημερινό πολιτικό σύστημα έχει ακόμη πολλά να προσφέρει. Τα πολιτικά κόμματα αλλάζουν, εξελίσσονται, επηρεάζονται από τα διεθνή ιδεολογικά ρεύματα. Δεν είναι βέβαια μόνο αυτά που μπορούν να παράγουν λύσεις. Υπάρχουν και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις, οι «δεξαμενές σκέψης» (σ.σ.: think tanks), οι διανοούμενοι και τα πανεπιστήμια που μπορούν να προτείνουν λύσεις για τα προβλήματα. Σταδιακά αυτές οι διαδικασίες εμφανίζονται και στην Ελλάδα, και ο κόσμος, ξέρετε, διψάει για πληροφόρηση και επεξεργασμένες λύσεις στα κοινωνικά προβλήματα. Αυτό το βλέπω και στον ΟΠΕΚ, όπου από τον Ιούνιο του 2001 έχω την τιμή να είμαι πρόεδρος.

Μιλήστε μας λίγο γι' αυτό...

Ο Όμιλος αυτός ιδρύθηκε το 1991 και πιστεύω ότι είχε μια σημαντικότερη συμβολή κατά την πρώτη δεκαετία της λειτουργίας του. Αρχικά το βασικό ζητούμενο ήταν ο ευρωπαϊκός προσανατολισμός και η ένταξη στην ΟΝΕ. Τώρα, στόχος είναι η πραγματική σύγκλιση, όχι μόνο στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ αλλά και στο κοινωνικό κράτος, την ποιότητα ζωής, τους θεσμούς, τις αξίες και τη νοοτροπία που κυριαρχεί στην κοινωνία.

Πόσο βοηθάει στο εγχείρημα του εκσυγχρονισμού προς την κατεύθυνση που περιγράφετε, το περιβάλλον της παγκοσμιοποίησης;

Αυτό είναι ένα μεγάλο θέμα. Θεωρητικά βοηθά. Όμως, από τη μια πλευρά βλέπουμε τη ρητορεία των ισχυρών του πλανήτη για παγκοσμιοποίηση και ελεύθερο εμπόριο, από την άλλη, όμως, οι ίδιες αυτές χώρες θέτουν εμπόδια. Επίσης, ενώ υπάρχουν τεράστια αποθέματα τροφίμων στον αναπτυσσόμενο κόσμο, πολλοί πεθαίνουν από την πείνα στον αναπτυσσόμενο κόσμο, λόγω της αγροτικής πολιτικής που ακολουθείται, αλλά και λόγω της ανεπαρκούς υποδομής στον Τρίτο Κόσμο. Πρόκειται για ένα πρόβλημα που εμείς στις πλούσιες χώρες τείνουμε να αγνοούμε. Όμως αργά ή γρήγορα ερχόμαστε αντιμέτωποι με τις συνέπειές του, όπως π.χ. το ζήτημα της μετανάστευσης. Όταν στον Τρίτο Κόσμο υπάρχει εξαθλίωση και οι πλούσιες χώρες όχι μόνο δεν επενδύουν εκεί, αλλά εμποδίζουν και τις εξαγωγές των φτωχών χωρών, τότε είναι αυτονόητο ότι ο κόσμος θα μεταναστεύσει προς τις πλούσιες χώρες. Αστυνομικές λύσεις δεν αρκούν. Πρέπει να αντιληφθούμε ότι όλοι ζούμε στον ίδιο πλανήτη. Θα πρέπει να δούμε συνολικά το ζήτημα της οικονομίας και της ευημερίας στον κόσμο.

Τι χρειαζόμαστε; Πραγματική και συνολική παγκοσμιοποίηση, και ουσιαστική οικονομική βοήθεια. Τα επιχειρήματα υπέρ του

η συνέντευξη του μήνα

Στο ακαδημαϊκό περιβάλλον είχα την τύχη να συνεργαστώ ή να έχω καθηγητές εξαιρετικά σημαντικούς επιστήμονες. Σκεφτείτε ότι οι περισσότεροι, ο Στίγκλιτς, ο Μίρλις, ο Σεν έχουν πλέον πάρει Νόμπελ! Αυτοί μου έμαθαν ότι η οικονομική αποτελεσματικότητα δεν μπορεί παρά να συμβαδίζει με την κοινωνική δικαιοσύνη

ελεύθερου εμπορίου τα γνωρίζουμε από τον 19ο αιώνα. Όμως σήμερα αυτοί που δεν τηρούν τους όρους του ελεύθερου εμπορίου είναι κατά κύριο λόγο οι πλούσιες χώρες. Δεν μπορούμε να περιμένουμε από τους φτωχούς να δώσουν το παράδειγμα στην απελευθέρωση του εμπορίου όταν οι πλούσιοι ορθώνουν τείχη. Αυτό που χρειαζόμαστε δεν είναι θεσμοί να χειριστούν την παγκοσμιοποίηση, αλλά πραγματική παγκοσμιοποίηση, και όχι μόνο εκεί που μας συμφέρει, δηλαδή παγκοσμιοποίηση a la carte.

Σε ένα τόσο απελευθερωμένο περιβάλλον μπορεί να επιβιώσει το ευρωπαϊκό κοινωνικό κράτος;

Ναι, μπορεί. Χωρίς κοινωνικό κράτος δεν μπορούμε να επιβιώσουμε· οι πιέσεις θα γίνουν αφόρητες. Η ελεύθερη αγορά είναι μεν το καλύτερο οικονομικό σύστημα, όμως αν δεν υπάρχουν μηχανισμοί κοινωνικής προστασίας και αναδιανομής, τότε η ανισότητα στην κατανομή του πλούτου θα επιφέρει σημαντικά προβλήματα. Άλλωστε τελικά το κοινωνικό κράτος οδηγεί σε μεγαλύτερη απόδοση των εργαζομένων, αφού τα καλύτερα συστήματα υγείας και εκπαίδευσης μεσοπρόθεσμα ενισχύουν την παραγωγικότητα. Οι αγορές, με τον τρόπο που τελευταία αντιμετωπίζουν το ευρώ, δείχνουν να πιστεύουν στο μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία διακρίνεται και για το σχετικά προωθημένο κοινωνικό κράτος. Πιστεύω ότι το κοινωνικό κράτος είναι ένα

αναπόφευκτο συμπλήρωμα μιας αποτελεσματικής οικονομίας, και όχι εμπόδιο σε αυτή. Όπως επίσης πιστεύω ότι η αποτελεσματικότητα πρέπει να διακρίνει και το κοινωνικό κράτος. Κοινωνικό κράτος δεν σημαίνει σπατάλη και ατελέσφορες κοινωνικές πολιτικές.

Αναφερθήκατε στην ανατίμηση του ευρώ. Πρόκειται για παροδική εξέλιξη ή έχει μέλλον;

Νομίζω ότι το ευρώ θα ανατιμηθεί και άλλο. Τα θεμελιώδη μεγέθη της ευρωπαϊκής και της αμερικανικής οικονομίας υπαγορεύουν περαιτέρω ενδυνάμωση του ευρώ. Προ έξι μηνών έλεγα ότι η ισοτιμία θα επιστρέψει στο «1,0» και με θεωρούσαν υπεραισιόδοξο. Τώρα εκτιμώ ότι το 1,1 δολάρια / ευρώ ίσως το δούμε σε λιγότερο από ένα χρόνο. Εξέλιξη θετική και που δεν θα πρέπει να θεωρείται συλλήβδην αρνητική για την ανταγωνιστικότητα, αφού η ισοτιμία δεν είναι ο μόνος προσδιοριστικός της παράγοντας και οι περισσότερες εμπορικές συναλλαγές των χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης γίνονται μεταξύ τους. Θα έλεγα ότι η Ευρώπη κατά κύριο λόγο χρειάζεται επενδύσεις, και προς την κατεύθυνση αυτή βοηθά η προοπτική ενός ισχυρού νομίσματος. Παράλληλα, βέβαια, οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις πρέπει να υιοθετήσουν μια περισσότερο φιλική στάση απέναντι στην αγορά και να προχωρήσουν σε απελευθερώσεις σημαντικών τομέων όπως είναι η ενέργεια.

Χρειαζόμαστε μια αγορά «από άκρου εις άκρον». Όταν το κάνουμε, τότε θα δείτε την πραγματική διαφορά δυναμισμού Ευρώπης – ΗΠΑ.

Στις τελευταίες απαντήσεις χρησιμοποίησα κυρίως την ακαδημαϊκή σας ιδιότητα. Υπάρχει και εκείνη του τεχνοκράτη, ενώ σε πολλές απαντήσεις σας μιλήσατε ως πολιτικός. Ποια επιλέγετε τελικά, σε ποια καταλήγετε;

Δεν επιλέγω μία. Όλες συνθέτουν ένα σύνολο: Το ακαδημαϊκό μου υπόβαθρο ήταν το μόνο μου εφόδιο· τα πολύ καλά πανεπιστήμια στα οποία σπούδασα και δούλεψα (σ.σ.: Πανεπιστήμια Αθηνών και Οξφόρδης). Βρέθηκα με πολύ σημαντικούς ανθρώπους οι οποίοι πίστεψαν σε εμένα και μου εμπιστεύτηκαν θέσεις-κλειδιά σε κρίσιμες στιγμές. Είχα την τύχη να συνεργαστώ ή να έχω καθηγητές εξαιρετικά σημαντικούς επιστήμονες. Σκεφτείτε ότι οι περισσότεροι (σ.σ.: Στίγκλιτς, Μίρλις, Σεν) έχουν πλέον πάρει Νόμπελ!

Η δουλειά μου στο υπουργείο Εθνικής Οικονομίας με τη διαπραγμάτευση της ONE ήταν εξαιρετικά ενδιαφέρουσα, όπως και η τωρινή μου θέση στην Εμπορική Τράπεζα. Εδώ ανακαλύπτω το πόσο σημαντικό είναι να αφιερώνεις χρόνο στον ανθρώπινο παράγοντα και να επενδύεις στους νέους, όταν θέλεις να διοικείς με αξιώσεις έναν μεγάλο οργανισμό που δρα σε έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον, όπως είναι μία τράπεζα. □